

</

Azərbaycan Respublikasının daxili qoşunları haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Əvvəli 2-cü səh.

Maddə 17. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları tərəfindən nəqliyyat vasitələrinə daxilolma

17.1. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları aşağıdakı hallarda nəqliyyat vasitələrinə daxil ola bilərlər:

17.1.1. insanların həyatını xilas etmək zərurəti yarandıqda;

17.1.2. fəvqəladə hallar və kütləvi iğtişaşlar zamanı insanların təhlükəsizliyinin və ictimai qaydanın qorunması vəzifələrini yerinə yetirdikdə;

17.1.3. cinayət törətmiş və ya cinayət törətməkdə şübhəli bilinən şəxslər saxlanıldıqda;

17.1.4. cinayətlərin qarşısı alındıqda;

17.1.5. terror təhlükəsi barədə məlumat alındıqda;

17.1.6. fəvqəladə halların nəticələri aradan qaldırıldıqda.

17.2. Nəqliyyat vasitəsinə daxilolma faktı ilə əlaqədar daxili qoşunların hərbi qulluqçusu böyük rəisini və yerli polis orqanını dərhal məlumatlandırır.

17.3. Nəqliyyat vasitəsinə onun sahibinin məlumatı olmadan və ya iradəsi ziddinə daxilolma faktı qanunla müəyyən edilmiş qaydada təxirə salınmadan protokollaşdırılmalı və müvafiq polis orqanında qeydiyyatdan keçirilməlidir.

Maddə 18. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları tərəfindən ərazilərə, yaşayış yerlərinə, binalara və digər tikililərə daxilolma

18.1. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları aşağıdakı hallarda ərazilərə, yaşayış yerlərinə, binalara və digər tikililərə (diplomatik immunitetə malik olanlardan başqa) daxil ola bilərlər:

18.1.1. insanların həyatı xilas edildikdə və əmlakları təhlükədən qorunduqda;

18.1.2. cinayətlərin qarşısı alındıqda, cinayət törətmiş və ya cinayət törətməkdə şübhəli bilinən şəxslər saxlanıldıqda;

18.1.3. fəvqəladə və ya hərbi vəziyyət rejimi zamanı, habelə dini ekstremizm və terror əleyhinə xüsusi əməliyyatlar keçirildikdə.

18.2. Ərazilərə, yaşayış yerlərinə, binalara və digər tikililərə daxilolma ilə əlaqədar daxili qoşunların hərbi qulluqçusu böyük rəisini və yerli polis orqanını dərhal məlumatlandırmalıdır.

18.3. Ərazilərə, yaşayış yerlərinə, binalara və digər tikililərə daxilolma faktı qanunla müəyyən edilmiş qaydada təxirə salınmadan protokollaşdırılmalı və müvafiq polis orqanında qeydiyyatdan keçirilməlidir.

Maddə 19. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları tərəfindən ərazilərin, yaşayış yerlərinin, binaların və digər tikililərin dövrələnməsi

19.1. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları əməliyyat rəisinin, bu mümkün olmadıqda hərbi hissə və ya bölmə komandirinin qərarı (əmrı) ilə aşağıdakı hallarda əraziləri, yaşayış yerlərini, binaları və digər tikililəri dövrələyə bilərlər:

19.1.1. fəvqəladə halların, təbii fəlakətlərin və ya texnogen xarakterli qəzaların nəticələrinin aradan qaldırılması vəzifələri yerinə yetirildikdə;

19.1.2. epidemiya və epizootiya zamanı karantin tədbirləri tətbiq edildikdə;

19.1.3. kütləvi iğtişaşların və qrup halında ictimai qaydanın pozulmasının qarşısının alınması tədbirləri yerinə yetirildikdə, habelə dövlət orqanlarının (qurumlarının), mühüm əhəmiyyətli obyektlərin fəaliyyətinə və nəqliyyatın hərəkətinə mane olan hallar aradan qaldırıldıqda;

19.1.4. silahlı təhlükəli şəxs, cinayət törətməkdə şübhəli bilinən, məhkəmə, istintaq və təhqiqat orqanlarından gizlənən, cəza çəkməkdən boyun qaçıran şəxslər axtarıldıqda;

19.1.5. mühafizə edilən əraziyə qanunsuz daxil olmuş şəxslər müəyyən edildikdə;

19.1.6. partlayıcı qurğu və maddələr, habelə zəhərləyici və radioaktiv maddələr axtarıldıqda.

19.2. Ərazilərin, yaşayış yerlərinin, binaların və digər tikililərin dövrələnməsi zamanı təhlükəsizliyin təmin edilməsi, ictimai qaydanın qorunması və axtarış tədbirlərinin aparılması, həmçinin cinayətin törədildiyi yerin mü-

hafizəsi üçün nəqliyyatın və piyadaların hərəkəti məhdudlaşdırıla bilər.

19.3. Ərazilərin, yaşayış yerlərinin, binaların və digər tikililərin dövrələnməsi ilə əlaqədar daxili qoşunların hərbi qulluqçusu böyük rəisini və yerli polis orqanını dərhal məlumatlandırmalıdır.

19.4. Ərazilərin, yaşayış yerlərinin, binaların və digər tikililərin dövrələnməsi qanunla müəyyən edilmiş qaydada təxirə salınmadan protokollaşdırılmalı və müvafiq polis orqanında qeydiyyatdan keçirilməlidir.

5-ci fəsil

FİZİKİ QÜVVƏNİN, XÜSUSİ VASİTƏLƏRİN, ODLU SİLAHIN, DÖYÜŞ TEXNİKASININ VƏ XÜSUSİ TEXNİKANIN TƏTBİQİ

Maddə 20. Fiziki qüvvənin, xüsusi vasitələrin, odlu silahın, döyüş texnikasının və xüsusi texnikanın tətbiqi şərtləri

20.1. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları fiziki qüvvəni, xüsusi vasitələri, odlu silahı, döyüş texnikasını və xüsusi texnikanı tətbiq etdikdə tibbi zərurət olduqda bilavasitə rəisini məlumatlandırmaqla zərərçəkənlərə ilk tibbi yardım göstərilir.

20.2. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları fiziki qüvvəni, xüsusi vasitələri, odlu silahı, döyüş texnikasını və xüsusi texnikanı tətbiq etdikdə tibbi zərurət olduqda bilavasitə rəisini məlumatlandırmaqla zərərçəkənlərə ilk tibbi yardım göstərilir.

20.3. Daxili qoşunların hərbi hissə komandirləri və ya rəisləri fiziki qüvvənin, xüsusi vasitələrin, odlu silahın, döyüş texnikasının və xüsusi texnikanın tətbiqi nəticəsində alınmış xəsarət (yaralanma, travma və kontuziya) və ya ölüm halı barədə dərhal müvafiq prokurora məlumat verirlər.

20.4. Fiziki qüvvə, xüsusi vasitələr, odlu silah, döyüş texnikası və xüsusi texnika yalnız son zərurət və ya zəruri müdafiə vəziyyətində, bütün digər təsir imkanlarından istifadə lazımı nəticə vermədikdə hüquq pozuntusunun ağırlıq dərəcəsindən asılı olaraq tətbiq edilir. Bu zaman daxili qoşunların hərbi qulluqçuları tərəfindən fiziki qüvvənin, xüsusi vasitələrin, odlu silahın, döyüş texnikasının və xüsusi texnikanın tətbiqi yaranmış təhlükəyə mütənəsib olmalıdır.

20.5. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları tərəfindən öz səlahiyyətlərini aşaraq fiziki qüvvənin, xüsusi vasitələrin, odlu silahın, döyüş texnikasının və xüsusi texnikanın tətbiqi qadağandır.

Maddə 21. Fiziki qüvvənin tətbiqi

Cinayətlərin və digər hüquqpozmaların qarşısını almaq, belə əməlləri törətmiş şəxsləri saxlamaq məqsədilə xidməti vəzifələri yerinə yetirən daxili qoşunların hərbi qulluqçularının qanuni tələblərinə əməl edilmədikdə, onların fiziki qüvvə, o cümlədən idman (döyüş) fəndlərini tətbiq etmək hüququ vardır.

Maddə 22. Xüsusi vasitələrin tətbiqi

22.1. Daxili qoşunların hərbi qulluqçularının aşağıdakı hallarda xüsusi vasitələri tətbiq etmək hüququ vardır:

22.1.1. insan həyatına və sağlamlığına real təhlükə yaradan əməllər və ya mülkiyyət əleyhinə cinayət törədildikdə;

22.1.2. qiyam və ya kütləvi iğtişaşlar baş verdikdə;

22.1.3. girov saxlanılan şəxs (şəxslər) və ya zəbt olunmuş binalar və digər tikililər, qurğular, ərazilər və nəqliyyat vasitələri azad edildikdə;

22.1.4. yaşayış yerlərinə, dövlət orqanlarının (qurumlarının), yerli özünüidarəetmə orqanlarının, mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq bütün müəssisə, idarə və təşkilatların binalarına, anbarlara (saxlanc yerlərinə) qrup halında basqın dəf edildikdə;

22.1.5. inzibati xəta və ya cinayət törətmiş və ya törətməkdə şübhəli bilinən şəxs (şəxslər) saxlanılarkən müqavimət göstərdikdə, müqavimət göstərə biləcəyinə və qaçmaq ehtimalına kifayət qədər əsas olduqda, habelə bu şəxsin (şəxslərin) azad edilməsi üçün könər şəxslər tərəfindən güc işlədildikdə;

22.1.6. şəxsin təhlükəli hərəkətləri ilə özünə və ya ətrafdakılara zərər yetirə biləcəyi ehtimalı olduqda;

22.1.7. insanlar tərəfindən nəqliyyatın hərəkəti qrup halında dayandırıldıqda və ya məhdudlaşdırıldıqda;

22.1.8. sürücü öz hərəkətləri ilə insanların həyatına və sağlamlığına real təhlükə yaratdıqda, nəqliyyat vasitəsinə dayandırmaq tələbinə tabe olmadıqda və onun saxlanması üçün başqa imkan olmadıqda;

22.1.9. sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında qanunvericiliyin tələbləri pozulmaqla keçirilən toplantılar dağıdıldıqda;

22.1.10. hərbi şəhərciklərə, hərbi əşelonlara, bölmə və qoşun naryadlarına, mühafizə olunan obyektlərə basqın dəf edildikdə və ya həmin obyektlərə qanunsuz daxil olan şəxs yaxalanarkən qaçmağa cəhd göstərdikdə.

22.2. Xüsusi vasitələrin növü və tətbiqinin intensivliyi yaranmış vəziyyət, hüquq pozuntusunun xarakteri və onu törədən şəxsin şəxsiyyəti, habelə xüsusi vasitələrin taktiki-texniki xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilir.

22.3. Bu Qanunun 24.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda xüsusi vasitələrin bütün növləri tətbiq edilə bilər.

22.4. Hərbi hissə komandiri xüsusi vasitələrin tətbiqi anından 24 saat müddətində müvafiq prokurora məlumat verməlidir.

Maddə 23. Xüsusi vasitələrin tətbiqinin qadağan edildiyi hallar

23.1. Xüsusi vasitələrin tətbiqi aşağıdakı hallarda qadağandır:

23.1.1. xüsusi təyinatlı göyzaşardıcı qaz qumbaraları (patronları) ilə şəxsə sərrast atəş açmaq;

23.1.2. suvuran maşınları havanın hərərəti mənfi olduqda tətbiq etmək;

23.1.3. məcburi dayandırma vasitələri ilə sərnindəşyan (sərnışın daşındıqda) və xarici dövlətlərin diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının avtonəqliyyat vasitələrini, habelə motosikletləri və mopedləri dayandırmaq, habelə onları məhdud görünmə şəraitində, dağ yollarında, demiryl keçidlərində, yol ayrclarında, tunellərdə, körpü və estakadalarda tətbiq etmək;

23.1.4. qadınlara, azyaşlı uşaqlara, yanında azyaşlı uşaq olan, əlilliyi və digər fiziki və ya psixi pozuntuları aşkar bilinən şəxslərə qarşı (odlu silah işlətməklə basqın edildiyi və ya silahlı müqavimət göstərildiyi hallar istisna olmaqla);

23.1.5. alışma, partlama təhlükəsi olan zəhərləyici və radioaktiv maddələrin hazırlandığı yerlər, saxlandığı anbarlar (saxlanc yerləri) və belə maddələri daşıyan nəqliyyat vasitələri istiqamətində;

23.1.6. xarici dövlətlərin diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının yerləşdiyi ərazilərdə və binalarda (həmin dövlətlərin səlahiyyətli nümayəndələrindən müvafiq qaydada müraciətin daxil olması halları istisna olmaqla).

Maddə 24. Odlu silahın tətbiqi

24.1. Bu Qanunun 24.3-cü maddəsində göstərilən hallar və birdən-birə gözlənilməz hücum halı istisna olmaqla, odlu silah tətbiq edilməzdən əvvəl səsə və ya havaya atəş açmaqla silah işlədiləcək şəxsə xəbərdarlıq edilməlidir.

24.2. Daxili qoşunların hərbi qulluqçularının xəbərdarlıq etdikdən sonra aşağıdakı hallarda odlu silah tətbiq etmək hüququ vardır:

24.2.1. insan həyatına və sağlamlığına real təhlükə yaradan basqın və ya digər zorakılıq hallarında;

24.2.2. xidməti vəzifələrinin icrası zamanı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) hərbi qulluqçularının və əməkdaşlarının həyatına və sağlamlığına təhlükə törədən qəsdlər baş verdikdə və ya onların silahlarının, döyüş texnikasının və xüsusi texnikanın ələ keçirilməsi cəhdlərinin qarşısı alındıqda;

24.2.3. girovlar, zəbt edilmiş binalar və digər tikililər, qurğular, ərazilər və nəqliyyat vasitələri azad edildikdə;

24.2.4. insanların həyatına, sağlamlığına və mülkiyyətinə qarşı cinayət törətmiş və gizlənməyə çalışan, habelə silahlı müqavimət göstərən şəxslər saxlanıldıqda;

24.2.5. fəvqəladə və ya hərbi vəziyyət rejimi şəraitində yaşayış məntəqəsinə giriş-çıxış postlarında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın

(qurumun) əməkdaşının və ya hərbi qulluqçusunun nəqliyyat vasitəsinə dayandırmaq tələbinə tabe olmayan nəqliyyat vasitəsi saxlanıldıqda;

24.2.6. qrup halında və ya silahlı basqın, o cümlədən nəqliyyat vasitələrindən istifadə etməklə törədilən basqın dəf edildikdə;

24.2.7. qanunsuz silahlı birləşmələrdə, terror təşkilatlarında və terror qruplarında, habelə silahlı müqavimət göstərən şəxsə olan silahı, döyüş texnikasını və xüsusi texnikanı təhvil vermək tələbi yerinə yetirilmədikdə;

24.2.8. terrorçuluq və ya dini ekstremizm, yaxud dövlətin konstitusiya quruluşunun zorla dəyişdirilməsi ilə bağlı cinayətlərin qarşısı alındıqda.

24.3. Odlu silah aşağıdakı hallarda xəbərdarlıq edilmədən tətbiq olunur:

24.3.1. mühafizə olunan obyektdə, qarovula (qoşun naryadına) silahdan, döyüş texnikasından, xüsusi texnikadan və nəqliyyat vasitələrindən istifadə etməklə törədilən basqın dəf edildikdə;

24.3.2. silahlı müqavimət göstərən şəxs zərərsizləşdirilərkən, eləcə də cinayət törətmiş şəxs silahı ələ keçirməklə və ya ağır və ya xüsusilə ağır cinayət törətmiş şəxs nəqliyyat vasitələrindən istifadə etməklə mühafizə altından qaçdıqda;

24.3.3. azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslər tərəfindən törədilən basqın dəf edildikdə;

24.3.4. öz vəzifə borclarını icra edən daxili qoşunların və daxili işlər orqanlarının şəxsi heyətinin, məhkəmə və prokurorluq işçilərinin həyatına bilavasitə təhlükə törədən qərəzli hərəkətlər edildikdə;

24.3.5. insan həyatına və sağlamlığına real təhlükə yaradan heyvan hücumunun qarşısı alındıqda;

24.3.6. təhlükə və ya həyəcan signalı verildikdə, habelə yardım çağırıldıqda (təhlükəsiz yolla havaya atəş açmaqla).

24.4. Bu maddədə nəzərdə tutulmuş halların yaranma biləcəyi barədə kifayət qədər əsaslar olduqda, daxili qoşunların hərbi qulluqçusunun odlu silahı hazır vəziyyətə gətirmək hüququ vardır.

Maddə 25. Odlu silahın tətbiqinin qadağan edildiyi hallar

25.1. Odlu silah tətbiq etmək aşağıdakı şəxslərə münasibətdə (bu Qanunun 25.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla) və aşağıdakı hallarda qadağandır:

25.1.1. qadınlara;

25.1.2. yanında azyaşlı uşaq olan şəxslərə;

25.1.3. əlilliyi və digər fiziki və psixi pozuntuları aşkar bilinən şəxslərə;

25.1.4. yetkinlik yaşına çatmadığı aşkar görünən və ya məlum olan şəxslərə;

25.1.5. könər şəxslərin zərər çəkə biləcəyi hallarda;

25.1.6. alışmaq, partlamaq təhlükəsi olan zəhərləyici və radioaktiv maddələrin hazırlandığı yerlər, saxlandığı anbarlar (saxlanc yerləri) və belə maddələri daşıyan nəqliyyat vasitələri istiqamətində.

25.2. Bu Qanunun 25.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan qadağa silahlı müqavimət göstərildiyi, insanların həyatına və sağlamlığına təhlükə yarandıqda hallarda və ya silahlı, o cümlədən nəqliyyat vasitələrindən istifadə etməklə törədilən basqın hallarında bu Qanunun 25.1.1 - 25.1.4-cü maddələrində göstərilən şəxslərə şamil edilmir.

Maddə 26. Döyüş texnikasının və xüsusi texnikanın tətbiqi

26.1. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları döyüş texnikasını və xüsusi texnikanı aşağıdakı hallarda tətbiq edirlər:

26.1.1. kütləvi iğtişaşların qarşısının alınması zamanı maneələr və keçilməz sədlər aradan qaldırıldıqda;

26.1.2. girovlar, zəbt edilmiş binalar və digər tikililər, qurğular, ərazilər və nəqliyyat vasitələri azad edildikdə;

26.1.3. silahlı müqavimət göstərən, insanların həyatına və sağlamlığına təhlükə yaradan qrup halında və ya silahlı basqın edən şəxslər zərərsizləşdirildikdə (digər üsullarla mümkün olmadıqda);

26.1.4. bu Qanunun 24.2.5-ci maddəsində göstərilən üsulla nəqliyyat vasitəsinə dayandırmaq mümkün olmadıqda;

26.1.5. nəqliyyat vasitələrindən istifadə etməklə törədilən basqın dəf edildikdə;

26.1.6. qanunsuz silahlı birləşmələrdə, terror təşkilatlarında və terror qruplarında, habelə silahlı müqavimət göstərən və ya basqın edən şəxsə olan silah, döyüş sursatı, partlayıcı maddə, döyüş texnikası və xüsusi texnikanı təhvil vermək tələbi yerinə yetirilmədikdə;

26.1.7. fəvqəladə hallar və kütləvi iğtişaşlar zamanı insanların həyatı xilas edildikdə və əmlakları təhlükədən qorunduqda.

Maddə 27. Döyüş texnikasının və xüsusi texnikanın tətbiqinin qadağan edildiyi hallar

27.1. Döyüş texnikasının və xüsusi texnikanın tətbiqi aşağıdakı hallarda qadağandır:

27.1.1. könər şəxslərin zərər çəkə biləcəyi hallarda;

27.1.2. alışma, partlama təhlükəsi olan zəhərləyici və radioaktiv maddələrin hazırlandığı yerlər, saxlandığı anbarlar (saxlanc yerləri) və belə maddələri daşıyan nəqliyyat vasitələri istiqamətində;

27.1.3. girovlar saxlanılan yerlərdə maneələri dağıtmaq məqsədilə (əgər saxlanılan şəxslərin həyat və sağlamlığına zərər vurulma ehtimalı vardsırsa).

6-cı fəsil

YEKUN MÜDDƏALAR

Maddə 28. Daxili qoşunların şəxsi heyətinin məsuliyyəti

28.1. Daxili qoşunların hərbi qulluqçularının və mülki işçilərinin intizam məsuliyyəti müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin hərbi nizamnamələri və Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

28.2. Daxili qoşunların hərbi qulluqçularının və mülki işçilərinin inzibati və cinayət məsuliyyəti müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

28.3. Daxili qoşunların hərbi qulluqçularının dövlətə vurduqları ziyanə görə maddi məsuliyyətinin əsasları, vurulan ziyanın miqdarının müəyyən edilməsi və ödənilməsi qaydaları "Hərbi qulluqçuların dövlətə vurduqları ziyanə görə maddi məsuliyyəti haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

28.4. Daxili qoşunların hərbi qulluqçularının və mülki işçilərinin xidməti vəzifələrinin icrası zamanı son zərurət və zəruri müdafiə vəziyyətində vurduqları ziyanə (zərəre) və mülki hüquq pozuntularına görə mülki məsuliyyəti Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

Maddə 29. Daxili qoşunların fəaliyyətinə nəzarət

29.1. Daxili qoşunların fəaliyyətinə ümumi nəzarəti Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı həyata keçirir.

29.2. Daxili qoşunların fəaliyyətinə idarədaxili nəzarəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) rəhbəri və daxili qoşunların komandanlığı həyata keçirir.

29.3. Daxili qoşunlarda qanunların icrasına nəzarəti qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada prokurorluq orqanları həyata keçirirlər.

29.4. Daxili qoşunların hərbi qulluqçuları tərəfindən törədilən hüquqazidd əməllər barədə hərbi hissə komandiri 24 saat müddətində müvafiq prokurora məlumat verir və bununla bağlı qanunda nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri həyata keçirir.

Maddə 30. Bu Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu Qanun qüvvəyə mindiyi gündən "Daxili qoşunların statusu haqqında"Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1994, №17, maddə 233; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu (Cild I); 2024, № 4, maddə 365) ləğv edilir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 dekabr 2025-ci il